

Tē 7 kî 2001/5/20

2000 nî 5 gòeh 20 chhòng-khan

- ◆ Chóng-pian-chip
- ◆ Pian-chip kap Khan-thâu Siat-kè
- ◆ Publisher

*Tēⁿ Si-chong
Koa Khá-lē
Ko-hiōng Tâi-gí Lô-má-jí Gián-síp-hōe*

TOJ chhut-khan 1 nî

Tiuⁿ Hók-chû Höe-tiúⁿ

TOJ sī Tâi-ôan-jí, chiū-sī Tâi-ôan Lô-má-jí, mā hō-chò Péh-ôe-jí; chá-chêng lóng kiò-chò Kàu-hōe Lô-má-jí. In-ūi gôan-té sī Kàu-hōe chah--lâi..ê. TOJ chit-ê sū sī Ko-hiōng Tâi-gí Lô-má-jí Gián-síp-hōe ê a-ché a-hiaⁿ tàu-tín siūⁿ--chhut--lâi..ê. Iōng chit-ê sū lâi chò lán cháp-chì ê miâ kám-kak chin sù-phòe, chin tàu-tah. Chit hong-bîn hián-bêng Tâi-ôan-lâng pún-chiâⁿ chiū ū ka-kī ê bûn-jí kap tù-chok ê lèk-sú sū-sít, mā siāng-sî tút-hián lán tûi Hân-jí ê hóan-kám! Tâi-ôan-lâng pún-té tiôh m̄-sī Hân-jîn, bô sîm-mih tō-lí têng-kui tiôh ài iōng Hân-jí! Che m̄-sī lán tî chia khang-chhùi pō-chih o-pêh lôan-sú kóng..ê. Chêng kúi jit Má-kai Pêⁿ-íⁿ Lîm Má-lî i-su hoat-piáu koan-hē HLA ê lûn-bûn chiū chin chheng-chhó iōng i-hák kho-hák ê hong-hoat tit-chiap chèng-bêng lán chin chá tiôh chai-iáⁿ, khiok chhōe bô i-hák chèng-kìⁿ ê sū-sít. Láu-sít kóng, chiàⁿ-káng ê Hân-jîn, Tiong-hôa Jîn-bîn Kiōng-hô-kok Siā-hōe Kho-hák-íⁿ Gí-giân Gián-kiù-só ê sô-tiúⁿ Lî Siok-siong, mā chû-tiúⁿ sú-iōng Lô-má-jí!

Lán chhut-pán TOJ, chiū-sī beh kā sè-kài soan-pò: Tâi-ôan-lâng bô phah-sng beh hòng-khì in ê bó-gí kap bûn-jí! Bí-kok tî 1996 ū sêng-lip chit-ê cho-chit hō-chò *Terralingua*, tî hia chin bêng-pék ū kóng-khí: gí-giân to-iūⁿ-sèng jú tōa ê tē-hng, seng-bût ê to-iūⁿ-sèng mā jú bêng-hián. Tâi-ôan chiū-sī kî-tiong ê chit sô-châi. Seng-bût to-iūⁿ-sèng chiū-sī “chi-in”(Eng-gí sī *gene*), ê to-iūⁿ-sèng. M̄-chiah kóng pō-liû gí-giân chiū-sī pō-liû seng-bût ê chi-in kap bût-chióng! Án-ne lán ê kiáⁿ-sun chiah êtit-thang éng-óan hiáng-siū tē-kiû ê chu-gôan. Óaⁿ-oe lâi kóng, chiū-sī linguistic diversity/biodiversity/ cultural diversity 3 hâng hō-siong ū chin chhim ê ian-gôan.

(Bûn-chiuⁿ kè-siòk tî P.2)

TOJ chhut-khan 1 nî (kè-siòk)

Taⁿ, lán TOJ chhut-khan bóan 1 nî, lán Lô-má-jí Gián-sip-hōe mā “seng-lí” jú chò jú tōa! Lán sui-bóng bô sím-mih chîⁿ, mā khiàm kha-chhiú, m̄-kú lán mā sio-kāng ê kè-siòk koh khok--lòh--khì. M-nā án-ne, lán í-keng kā Lōe-chèng-pō sin-chhéng hó-sè, beh chø TLH(Tâi-ôan Lô-má-jí Hiáp-hōe, kán-chheng Tân-lô-hōe, TLH). Lán àn-sng beh ti 8 góeh 19 chèng-sek sêng-líp. Lán beh iōng ūn-tōng, kàu-hák/gián-kiù kap siá-chok/chhut-pán 3 ê hong-hoat lâi lô-lék. Koh khah ñg-bāng lán Gián-sip-hōe ê ché-hiaⁿ chò-hóe lâi siá. Siá-chhut lí ê hoaⁿ-hí kap pi-siong; mā siá-chhut lí ê kià-bāng kap kî-thâi. Kā lán chit-tê Tân-ôan-lâng ê iáⁿ-jiah lâu-lòh-khì hō lán ê kiáⁿ-sun thang chai-bat. Mā thè chit-liáp tê-kiû lâu-lòh pô-kùi ê gí-giân kap büt-chióng!

Bô Chhin-chhiūⁿ..lâng

Babuza Chû

Bô chhin-chhiūⁿ..lâng! Chit-kù-oe sī góan a-bó tiāⁿ kóng ê oe. Kàu chit-má góan ê ìn-siōng iáu chiok chhim, chiok chhim!

Góan sè-hàn ê sî, ka-kéng chiok bái. Nâ iōng siòk-gí lâi kóng, sî sàñ kàu kúi kóng beh liâh--khì. M-tiöh, góan sàñ kàu kúi mā m̄-káⁿ lâi liâh! Kiaⁿ liâh góan khì ê ke-thiⁿ in ê mâ-hôan kap hū-tam!

Góa iáu ê kì--tit, góa ê tē-it kha chheh-pau sī pát-lâng sàng..ê. Hit-chûn góa thák sió-hák 4 nî. Tí he chin-chêng, góa ê chheh lóng iōng kin-á pau, ná-chhiūⁿ pau-hòk-á leh, chhiú kôaⁿ. Chit-má kā khòaⁿ--khí--lâi, kài-sêng beh tòe-lâng-cháu hit ê khóan-sit. Lâng sàng..góa hit-kha chheh-pau sī lâng iōng chin kú koh phòa-kô-kô, bô ài tih..ê. Góa thêh-tiöh hit-kha chheh-pau ê sî sî hoaⁿ-hí kàu kióng beh sî--khì! Góa tî hia tōa-siaⁿ jiáng kóng góa ū chheh-pau..ah. Koh kui-ê lâng lóng tiô--khí--lâi. Kàu chit-má góa koh kì-tiâu-tiâu. Góa ê iân-pit áp-á mā sî pát-lâng hō..góa..ê. He sî chhâ chò..ê. Kòa iōng thoah..ê. Tí hit-ê 1960 nî-tâi, beh ū chit-kâi iân-pit áp-á m̄-sî tak kháu-châu lóng chò ê kàu..ê. Chì-chió tî góan ê tông-ôh hia góa khòaⁿ--tiöh..ê sî án-ne. Ú chit-kâi iân-pit áp-á sî chin iāng ê tâi-chì! Lâng sàng..ê mā kâng-khóan! Góa chhêng ê khò sî góan a-pa chhêng phòa..ê chiah kái hō khah té hō góa chhêng. (Hit-ê sî-tâi góan lóng bô chhêng lâi-khò!) Saⁿ mā sî án-ne. Phô-thong góan tî chhù--nih lóng bô chhêng-saⁿ, thng pak-theh. Beh khì hák-hâu á-sî chhut-góa chiah chhêng-saⁿ.

Sàñ kàu sím-mih thêng-tô? Lí khó-lêng bô ài sìn! Put-sî to ài kā lâng chioh! Chioh bí, chioh chîⁿ, chioh ke-si